

Риженко Діана Вікторівна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Коваленко Ілля Олександрович,
адвокат, викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НАНЕСЕННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ

Слідчому у процесі розслідування часто необхідна допомога особи, яка володіє науковими, технічними або іншими спеціальними знаннями, в цьому випадку залучаються експерти. Однією з форм використання спеціальних знань у кримінально-процесуальній діяльності є проведення експертизи [7, с. 330]. Відповідно до норм КПК України, експертиза проводиться експертною установою, експертом, якщо для з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження, необхідні спеціальні знання [1]. В свою чергу, дослідження кримінальних проваджень доводить, що проведення експертних досліджень надає відповідь під час вирішення питання про доведеність винуватості особи в злочині, обставини його вчинення та про його кримінально-правову кваліфікацію.

Судово-експертна діяльність здійснюється на принципах законності, незалежності, об'єктивності та повноти дослідження. Незалежність судового експерта й правильність його висновку забезпечується:

- визначеним законом порядком призначення експерта;
- заборонаю втручатися будь-кому в проведення судової експертизи;
- створенням необхідних умов для діяльності судового експерта;
- можливістю призначення повторної експертизи;
- кримінальною відповідальністю експерта за надання невірною висновку та без поважних причин не надання висновку;
- присутністю учасників процесу під час проведення експертизи [2].

Під час досудового розслідування кримінальних проваджень, вчинених проти життя і здоров'я особи, виникають складні завдання медичного характеру, які не можуть бути вирішені внаслідок проведення слідчих дій. Призначається судово-медична експертиза у тому випадку, коли наявне тілесне ушкодження. Вона становить 80 % експертиз, які проводяться. Під час її проведення встановлюється механізм спричинення

шкоди здоров'ю за конкретних обставин та низка інших обставин, які мають важливе значення для досудового розслідування та судового розгляду справи. Експертні висновки являються доказами в кримінальних провадженнях, що вчинені проти життя та здоров'я особи. Спеціальні знання експерта застосовують у випадках, коли істину встановити неможливо. Норми права визначають діяльність експерта як діяльність із застосування спеціальних знань у дослідженні певних явищ чи подій [6, с. 150-151].

Експертиза ступеня тяжкості тілесних ушкоджень є найпоширеніший вид експертизи живих осіб. Питома вага її серед експертиз живих осіб досягає 90 %. Її використовують в кожному випадку, якщо необхідно визначити ступінь вини і міру покарання винного за нанесення тілесних ушкоджень [5, с. 410].

Визначення ступеня тяжкості нанесення тілесних ушкоджень проводиться згідно з Кримінальним і Кримінально-процесуальним кодексами України та «Правилами судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень».

У юриспруденції тілесні ушкодження розрізняють за ступенем тяжкості:

- тяжкі (статті 121, 123, 124, 128),
- середньої тяжкості (статті 122, 128),
- легкі (стаття 125) КК України.

Відповідно до Правил судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень з медичного погляду, тілесні ушкодження - це зміна анатомічної цілісності тканин, а також органів та їх функцій, що виникає як наслідок дії одного чи декількох зовнішніх ушкоджуючих факторів – хімічних, біологічних, фізичних, психічних [2].

Тяжкі тілесні ушкодження - ті, що є небезпечними для життя, втрата органа або його функцій, розлад здоров'я, який пов'язаний зі стійкою втратою працездатності не менше як на одну третину, невіправне понівечення обличчя, переривання вагітності, душевна хвороба. Для життя небезпечними є ушкодження, які в момент заподіяння або в певні проміжки часу являються загрозливими для життя й ті, що без надання медичної допомоги закінчуються чи можуть закінчитися загибеллю особи.

Тілесні ушкодження середньої тяжкості - це ті, які не є небезпечними для життя людини й призвели до тривалого розладу здоров'я на строк більше трьох тижнів і стійку втрату працездатності менш як на одну третину.

Легке тілесне ушкодження - це ушкодження, наслідком якого являється короточасний розлад здоров'я тривалістю від 6 до 21 дня або незначну втрату загальної працездатності до 10 % [2].

Методика судово-медичної експертизи зі встановлення тяжкості тілесних ушкоджень складається з методів: власні медичні методи та загальнонаукові, загальний діалектичний метод. Використовують такі види

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

власних медичних методів: спектральні, фотографічні, математико-статистичні, хроматографічні, фізико-оптичні, клінічні, морфологічні. До загальнонаукових належать: моделювання, експеримент, опис, спостереження та узагальнення [6, с. 152].

Визначаючи ступінь пошкоджень експерт не має права зазначати у висновках свого акта статтю КК, яка передбачає тяжкість покарання, адже юридична кваліфікація дії, передбаченої законом, проводиться органами розслідування чи суду з врахуванням інших об'єктивних чи суб'єктивних обставин [5, с. 410-411].

Так, 24.10.2018 року, близько 14:30 в кімнаті домоволодіння, розташованого в с. Компаніївка, під час спільного розпиття алкогольних напоїв, між підсудним та потерпілим виникла сварка, в результаті якої, на ґрунті особистих неприязних відносин, діючи умисно та цілеспрямовано, підсудний наніс потерпілому тілесні ушкодження, а саме вдарив навідмаш долонею лівої руки по обличчю, по правій щоці, після цього рукою вдарив один раз в ліве око.

Відповідно до висновку експерта № 672 від 22 листопада 2018 року: у потерпілого малось тілесне ушкодження у вигляді проникаючого поранення склери з випадінням оболонки та вмісту лівого ока, гіфема, гемофтальм лівого ока, що спричинило видалення ока. Враховуючи гостроту зору лівого ока та видалення лівого ока, як наслідок тілесне ушкодження відноситься до тяжких тілесних ушкоджень, яке викликало стійку втрату працездатності [4].

Таким чином, використання спеціальних медично-судових знань, під час проведення судової експертизи в кримінальних провадженнях злочинів проти життя й здоров'я особи, дає можливість знайти відповідь щодо найважливіших питань, які пов'язані із з'ясуванням механізму вчинення злочину, встановленням характеру та ступеня шкоди, спричиненої здоров'ю, а також встановити особу, яка підлягає обвинуваченню за скоєне діяння відповідно до чинного Кримінального кодексу України.

Список використаних джерел:

5. Кримінальний процесуальний Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс] : [Режим посилання] : URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

6. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII [Електронний ресурс] : [Режим посилання] : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>

7. Правилами судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень від 17.01.1995 р. [Електронний ресурс] : [Режим посилання] : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0255-95>

8. Справа № 391/847/18, Архів Компаніївського районного суду Кіровоградської обл., 2018 р.

9.В. Д. Мішалов, Т. В. Хохолєва, В. Т. Бачинський, В. В. Войченко, Г. Ф. Кривда, Є. Я. Костенко (за загальною редакцією В. Д. Мішалова). Судова медицина. Підручник. – Київ, 2018. – 575 с. [+167 іл.]

10. Гула Л. Особливості проведення судово-медичної експертизи з визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень / Л. Гула, В. Черепушак // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. - 2018. - Вип. 20. - С. 149-154. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2018_20_24.

11. Криміналістика (курс лекцій): навчальний посібник/ М.Ю.Будзієвський, О.В.Лускатов, І.В.Пиріг, В.М.Плетенець, К.О.Чаплинський, Ю.А.Чаплинська. –Д.: Дніпроп. держ.ун-т внутр. справ, 2013. –397с.

Русило Марина Олексіївна,
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:
Павлова Наталя Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри криміналістики, судової
медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СУЧАСНЕ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Діяльність слідчого є пізнавальною та потребує різних інструментів та технік для забезпечення повного обсягу виконання роботи. У криміналістичній науці для позначення знарядь працівники органів досудового розслідування використовують різні поняття, а саме: "технічні засоби", "науково-технічні засоби", "техніко-криміналістичні засоби", "оперативна техніка" та інші, але всі вони об'єднані спільною назвою "криміналістична техніка".

Криміналістична техніка - це один із основних розділів криміналістики, що виник у результаті досягнень природничо-технічних наук у практику боротьби зі злочинністю. Методи застосування фізики, хімії, біології, медицини та інших галузей використовуються для виявлення слідів злочину та отримання інформації з метою кримінального судочинства та подальшої діяльності слідчого.